

Яцковий Д. В.

Одеський національний економічний університет, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН

Харчова промисловість належить до однієї з найбільш розвинутих та бюджетно-формуєчих галузей економіки України. Її розвиток значною мірою залежить від темпів впровадження інновацій за всіма напрямками діяльності, тобто від введення нових, більш досконалих високопродуктивних машин і устаткування, прогресивних технологій та методів виробництва. Обмеженість ресурсів стримує можливості інноваційної діяльності та ставить завищені вимоги до визначення стратегічних завдань інноваційного розвитку з точки зору реальної ринкової ситуації та фінансового стану підприємств.

На сучасному етапі всі аспекти економічного зростання і соціальні досягнення людства тісно пов'язані з науково-технічним прогресом (НТП), що ґрунтується на пізнанні природи і суспільства, застосуванні законів їх розвитку у виробництві. НТП – складне і багатогранне поняття, зміст якого можна визначити як постійний процес створення нових і вдосконалення існуючих знарядь і предметів праці, технологій виробництва, його організації й управління з метою досягнення більшого економічного і соціального ефекту, що й зумовлює актуальність проблеми. [1]

Інновації та інноваційну діяльність в різний час досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Б. В. Букринський, А. Гальчинський, Г. В. Задорожний, Д. Тідд, Г. Д. Ковальов, К. М. Кристенсен, О. О. Лапко, А. В. Мешков, П. М. Музика, В. Д. Пономаренко, І. А. Сазонець, Б. Твісс, Р. О. Фатхутдінов, М. Хучек, Й. Шумпетер, Ю. Яковець та ін. У своїх дослідженнях С. Олійничук та Г.Шматкова зосередили увагу на концептуальних засадах подальшого інноваційного розвитку харчової промисловості, а І. В. Федулова обґрунтувала напрями інноваційного розвитку підприємств хлібопекарської галузі.

Для підприємства інновації - це ключ до ефективного функціонування. Адже головна мета підприємства полягає в отриманні максимального прибутку. Саме інноваційні процеси, що проходять на підприємствах, покликані як максимізувати доходи, так і мінімізувати витрати [2].

Під інноваційним процесом слід розуміти не лише впровадження інновацій у виробництво, а й сукупність здійснюваних у просторі і часі якісно нових змін, які носять назву процесів впровадження нової техніки. Тобто, по суті, це впровадження результатів наукових досліджень, що реалізуються вперше, результати прикладних розробок, які вміщують винаходи та інші наукові досягнення, нові або вдосконалені процеси виробництва, способи організації виробництва і праці, що забезпечують підвищення техніко-економічних показників виробництва або вирішення соціальних та інших завдань його розвитку. Отже, інновації на підприємстві можуть зменшити витрати, якщо вони удосконалюють процес виробництва, а також збільшити доходи, коли покращується якість продукції і споживачі віддають переваги саме їй.

Але питання значення та ефективності інноваційної діяльності на підприємствах харчової промисловості потребують подальшого розвитку. Тому, метою даного дослідження є визначення поточного стану і ролі інноваційної діяльності в цілому по Україні та у харчовій промисловості.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

1) з'ясувати значення та необхідність інноваційної діяльності;

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

2) проаналізувати стан інноваційної активності на підприємствах;

3) виявити головні проблеми впровадження інновацій; дати рекомендації щодо їх вирішення.

Необхідність впровадження інновацій на харчових підприємствах в сформованих умовах полягає у підвищенні конкурентоспроможності своєї продукції на внутрішньому ринку. Впровадження інновацій здатне забезпечити розробку, освоєння нових видів продукції, високий рівень якості та цінові переваги продукції, а також сформувати умови для активного її просування на зовнішні ринки. У цілому по Україні спостерігається негативна динаміка впровадження інновацій. Це засвідчують дані Державного комітету статистики. [3]

Головною проблемою такого низького рівня інноваційної активності на промислових підприємствах (в тому числі на харчових підприємствах) є обмеженість грошових ресурсів та низький рівень системи стимулювання інноваційної діяльності. Проведення ефективної інноваційної діяльності вимагає значних фінансових вкладень. В Україні головним джерелом фінансування інновацій протягом останніх років залишаються власні кошти підприємств.

Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності є:

- власні кошти;
- інші джерела;
- кошти іноземних інвесторів;

Такий стан фінансування можна охарактеризувати як негативний, тому що у більшості країн світу основними джерелами інноваційної діяльності є бюджетні кошти, що лімітуються у законодавчому порядку.

Харчову промисловість взагалі можна віднести до інвестиційно-привабливих галузей, тому що вона має стійкий попит на продукцію. Тому для зростання обсягів інвестицій в цю галузь, спрямованих на прискорення інновацій, необхідне державне стимулювання.

Основними причинами недостатнього рівня розвитку інновацій в Одеській області є:

- недостатній рівень державного впливу на розвиток інноваційної діяльності;
- неможливість накопичення окремими суб'єктам господарювання коштів, що необхідні для здійснення масштабних інновацій;
- у край низький рівень фінансування інноваційної діяльності;
- слабка зорієнтованість інституційної, фінансової та банківсько-кредитної систем на підтримку інноваційного розвитку вітчизняної економіки.

Головними орієнтирами стратегії стимулювання інноваційної діяльності в Одеській області мають стати:

- проведення заходів національного та регіонального рівня, які сприятимуть поліпшенню якісних характеристик вітчизняного науково-технологічного потенціалу;
- забезпечення зростання капіталу національної економіки на новій технологічній основі;
- зміна технологічної та відтворювальної структури капітальних вкладень;
- здійснення ефективного розподілу обмежених фінансових ресурсів максимально концентруючи наявні кошти на важливих напрямках науково-технічного прогресу;
- створення умов для залучення додаткових фінансових ресурсів, у тому числі іноземних інвестицій, шляхом створення банку інноваційних проектів на базі Державного фонду фундаментальних досліджень, Державної інноваційної компанії тощо.

Отже, держава повинна бути основним джерелом фінансування розвитку інноваційної діяльності. Важливим чинником для підвищення інноваційного рівня є освоєння та застосування прогресивних технологій та наукомісткої продукції.

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Окрім фінансових перешкод підприємства, які здійснюють інноваційну діяльність (недостатність коштів в середині організації та посиленої конкуренції на ринках) мають проблеми в знаходженні партнерів для співпраці.

Відповідно, можна зробити висновки, що необхідно розвивати законодавчу базу для більш тісного співробітництва державного та підприємницького сектору, оскільки тільки при ефективному, стимулюючому розвитку підприємств Україна буде економічно стабільною та розвинутою.

Виходячи з актуальності наявних проблем, вирішення яких потребує наукового забезпечення, найбільш пріоритетними напрямками державної підтримки мають стати:

- у сфері наукового розвитку: прикладні дослідження і технології, в яких Україна має значний науковий, технологічний та виробничий потенціал і які здатні забезпечити вихід продукції на світовий ринок;

- у сфері технологічного розвитку: дослідження і створення умов для високопродуктивної праці та сучасного побуту людини; розроблення сучасних технологій і техніки для електроенергетики, переробних галузей виробництва, в першу чергу агропромислового комплексу, легкої та харчової промисловості;

- у сфері виробництва: формування наукоємних виробничих процесів, сприяння створенню та функціонуванню інноваційних структур (технопарків, інкубаторів тощо); створення конкурентоспроможних переробних виробництв; технологічне і технічне оновлення базових галузей економіки держави; впровадження високорентабельних інноваційно-інвестиційних проектів, реалізація яких може забезпечити якнайшвидшу віддачу і започаткувати прогресивні зміни в структурі виробництва і тенденціях його розвитку.

Отже, невід'ємною частиною державної інноваційної політики має стати створення умов для розширення сфери та масштабів попиту, пропозицій і розповсюдження науково-технічних знань в країні, комерційного впровадження науково-технічних розробок у виробництво.

Література

1. Гаман М. В. Державне управління інноваціями: Україна та зарубіжний досвід: Монографія / М. В. Гаман. - К. : Вікторія, 2004.
2. Хареба В. Наукове забезпечення розвитку харчової і переробної промисловості України / В. Хареба // Харчова і переробна промисловість. – 2009. - № 2-3(354).
3. Держкомстат України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.